

Awareness, comprehension of the situation does not remain neutral in relation to the action, but directly affects it, enabling its conscious regulation. Reflection is a mechanism of personal development of the subject. The success of developing children's reflection and the acquisition of moral norms, culture of behavior, and values by primary school students depends on the teacher's attitude to their formation and development. It is the teacher who is able to implement a personality-oriented approach to the development of reflection in primary school children. In this context, the question of methodological preparation of teachers for the development of junior pupils' reflection arises. The result of methodological training of future primary school teachers to develop students' reflection is methodological readiness. Teacher's readiness is the result of scientific and methodological training. We consider the methodological preparation of future primary school teachers for the development of primary school students' reflection as a complex, open, dynamic system that includes goals, content, methods and means, organizational forms focused on the personality of the future teacher, which ensures the interaction of the teacher and students on the basis of a personal and activity approach that takes into account the development of modern society. The analysis of the emotional and volitional sphere and the level of cognitive activity of primary school children allowed us to develop a program for the development of students' reflection. Particular attention in the implementation of the program was paid to the development of patriotic and moral reflection. The program was offered to future primary school teachers in the process of studying the educational component "Reflection of a younger student".

Key words: reflection, primary school pupils, methodological training of future primary school teachers, teacher's methodological readiness, program for the development of children's reflection.

УДК 37.015.311:159.942]:378.011.3-051

Володимир Мокляк

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
ORCID ID 0000-0001-9922-7667

Леся Петренко

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
ORCID ID 0000-0002-7602-8005

Олена Ільченко

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
ORCID ID 0009-0009-6522-4842

Алла Хоменко

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
ORCID ID 0000-0001-9165-0401
DOI 10.24139/2312-5993/2024.04/571-581

ТРЕНІНГ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

У статті розглянуто тренінг як ефективний засіб формування емоційного інтелекту майбутніх учителів. Визначено сутність, цілі та основні методи тренінгової роботи, серед яких групова дискусія, ігрові методи, розвиток соціальної перцепції, тілесно-орієнтована психотерапія та медитативні техніки. Показано, що тренінг сприяє розвитку самосвідомості, комунікативних умінь і професійної компетентності педагогів. Зазначено перспективи подальших

досліджень, пов'язані з розробленням авторських тренінгових програм та впровадженням інноваційних технологій у підготовку вчителів.

Ключові слова: *емоційний інтелект, ЗВО, фахова підготовка, формування, тренінг, види тренінгів.*

Постановка проблеми. Формування емоційного інтелекту (EI) майбутніх учителів через тренінгові методики в Україні є надзвичайно актуальною проблемою з огляду на кілька взаємопов'язаних чинників. По-перше, сучасна система освіти потребує педагогів, здатних ефективно взаємодіяти з учнями в умовах соціокультурної мінливості, високого інформаційного навантаження та зростаючих психологічних викликів (стрес, тривожність, конфлікти). Високий рівень EI у вчителя підвищує якість комунікації, сприяє створенню безпечного та підтримувального навчального середовища і зменшує ризик професійного вигорання, що особливо важливо в українських реаліях посиленого навантаження на освітян.

По-друге, в Україні триває процес модернізації освітніх стандартів та впровадження компетентнісного підходу, де одним із пріоритетів визначено розвиток соціально-емоційних компетентностей учнів. Майбутні вчителі, у яких власний EI сформований через практичні тренінги, стають носіями цих навичок і можуть інтегрувати відповідні практики в навчальний процес, забезпечуючи системний розвиток CES-скіллів у школярів. Це має довгостроковий соціальний ефект: підвищення успішності, зниження агресії та поліпшення психологічного клімату в школі.

По-третє, після початку повномасштабної війни в Україні значно зросла потреба у психологічній стійкості та здатності адаптуватися до травматичних подій як у самих учнів, так і в педагогів. Тренінги з розвитку EI дають практичні інструменти для емоційної регуляції, роботи з травмою та відновлення ресурсності, що робить їх критично важливими для підготовки педагогів, які працюватимуть у постконфліктному та кризовому контексті.

По-четверте, тренінгові підходи є більш ефективними для формування EI, ніж лише лекційні чи теоретичні курси, оскільки забезпечують безпосередню практику, зворотний зв'язок та рефлексію – ті механізми, які сприяють інтерналізації емоційних навичок. Для української системи підготовки кадрів це означає потребу у включенні цілеспрямованих тренінгових модулів до навчальних програм для майбутніх учителів.

Аналіз актуальних досліджень. Проблема формування емоційного інтелекту майбутніх учителів посідає провідне місце в сучасній українській та зарубіжній психолого-педагогічній науці (Басюк, 2022; Гоулман, 2018; Огнев'юк, 2017; Черножук, 2020; Bar-on, 2000; Mayer, 1995). Зростання уваги до цього феномену зумовлене потребою в підготовці педагогів нового типу – здатних до емоційно збалансованої, емпатійної й ефективної взаємодії з учнями. Дослідники (Н. Дуброва, Р. Кириченко (Кириченко, 2021), І. Матійків (Матійків, 2014), Л. Носенко (Носенко, 2003), Ю. Черножук (Черножук, 2020) та ін.) наголошують, що емоційний інтелект є не лише психологічною характеристикою особистості, а й важливою професійно значущою якістю, від якої залежить успішність педагогічної діяльності, комунікативна культура, рівень стресостійкості та профілактика емоційного вигорання.

Одним із найрезультативніших засобів розвитку ЕІ у студентів педагогічних спеціальностей вітчизняні вчені визначають тренінг. Дослідження українських психологів і педагогів засвідчують, що участь у спеціально розроблених тренінгових програмах суттєво впливає на формування емоційної компетентності, розвиток умінь розпізнавати власні емоції та емоції інших, підвищує рівень саморегуляції та здатність до емпатійного спілкування. Так, у роботах Л. Ніколаєва, Р. Кириченко (Кириченко, 2021), І. Матійків доведено, що впровадження серії інтерактивних занять, спрямованих на усвідомлення власних емоційних станів і розвиток навичок емоційної регуляції, позитивно впливає на міжособистісну сферу студентів, покращує їхню емоційну рівноваженість і комунікативну компетентність.

Більшість українських дослідників обґрунтовують ефективність соціально-психологічних тренінгів як форми практичного навчання, що поєднує елементи рефлексії, групової взаємодії та моделювання педагогічних ситуацій. Зокрема, у працях Н. Дубрової і Ю. Черножук підкреслюється, що тренінгові заняття створюють умови для розвитку внутрішньої чутливості, толерантності до емоцій інших людей, формування довіри і взаємоповаги в педагогічному колективі. У дослідженнях наголошується також на тому, що найбільший ефект досягається за умови системного й тривалого застосування тренінгових методик – серії з кількох занять із проміжними рефлексійними завданнями, практиками самоспостереження й обговорення результатів.

Важливим методологічним аспектом вітчизняних досліджень є використання формувального експерименту, у межах якого

проводиться порівняльний аналіз показників EI до та після участі студентів у тренінгу. Застосовуються стандартизовані методики самооцінки емоційної компетентності, тести на емпатію, шкали саморегуляції. Більшість авторів фіксують статистично значуще зростання показників емоційної обізнаності, рівня емпатії, толерантності та внутрішньої стабільності студентів після проходження тренінгових програм. Водночас у наукових публікаціях звертається увага на потребу більшої кількості лонгітюдних досліджень, що дозволили б оцінити довготривалі ефекти тренінгового впливу.

Серед сильних сторін українських досліджень варто відзначити практичну спрямованість і методичну розробленість тренінгових програм. Водночас науковці звертають увагу на низку обмежень: недостатню репрезентативність вибірок, короткотривалість експериментів, переважання суб'єктивних методів оцінки результатів. Тому актуальним є завдання розроблення стандартизованих національних методик діагностики емоційного інтелекту педагогів і створення єдиної системи моніторингу ефективності тренінгових програм у закладах освіти.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що в українській науковій традиції сформувався цілісний підхід до використання тренінгу як ефективного засобу розвитку емоційного інтелекту майбутніх учителів. Тренінгові технології довели свою результативність у підвищенні емоційної культури студентів, формуванні їхньої здатності до емоційної саморегуляції та побудови конструктивної взаємодії в освітньому середовищі. Подальші дослідження мають бути спрямовані на вдосконалення структури тренінгових програм, їх інтеграцію в навчальні плани та забезпечення науково обґрунтованої оцінки їхнього впливу на професійне становлення майбутнього вчителя.

Мета статті – проаналізувати педагогічні можливості тренінгів як ефективного засобу формування емоційного інтелекту майбутніх учителів.

Методи дослідження – теоретичні (аналіз, синтез, узагальнення, класифікація), описові та структурно-логічні методи.

Виклад основного матеріалу. Активні методи навчання – методи, що дозволяють активізувати освітній процес, спонукати студента до творчої участі в ньому (Хома, 2020). Активні методи передбачають участь студента у процесі навчання. Завдяки ним студенти включені у діяльність, у розв'язання проблем. Такі методи

навчання сприяють поглибленню професійних знань, а також розвивають практичні навички та вміння.

Активні методи навчання поділяються на два типи:

1. Активні методи навчання першого типу спрямовані на самостійну діяльність здобувачів освіти. До першого типу входять: проблемні лекції, проблемно-активні практичні заняття, лабораторні роботи, семінари, дискусії, курсове та дипломне проектування, практика, стажування, конференції, олімпіади тощо. До активних методів навчання першого типу не входить імітація реальних обставин в умовній ситуації.

2. Активні методи навчання другого типу – імітація реальних обставин в умовному середовищі. Вони також поділяються на два підтипи:

а) неігрові активні методи навчання (метод аналізу конкретних ситуацій, тренажери, імітаційні вправи), у цих методах є моделювання реальних об'єктів і ситуацій, але відсутня гра.

б) ігрові активні методи навчання (ділові ігри, метод розігрування ролей, індивідуальні заняття на машинних моделях).

Існує багато різних підходів до визначення тренінгу. У психологічному словнику зустрічаємо таке тлумачення: соціально-психологічний тренінг – це галузь практичної психології, орієнтована на використання активних методів групової психологічної роботи з розвитку компетентності у спілкуванні. Одне з визначень звучить так: тренінг – метод активного навчання, спрямований на розвиток знань, умінь та навичок та соціальних установок (Захаріна, 2024; Зливков, 2020).

Тренінг, як метод психолого-педагогічної роботи, має свої специфічні риси, які, власне, виділяють його з-поміж інших методів. Перелічимо деякі з них. Специфічні риси тренінгу: дотримання низки принципів групової роботи; націленість на психологічну допомогу учасникам групи у саморозвитку, при цьому така допомога виходить не лише (а часом і не стільки) від ведучого, скільки від самих учасників; наявність більш-менш постійної групи (зазвичай від 7 до 15 осіб), яка періодично збирається на зустрічі або працює безперервно протягом двох-п'яти днів (так звані групи-марафони); певна просторова організація (найчастіше – робота у зручному ізольованому приміщенні, учасники більшу частину часу сидять у колі); акцент на взаємовідносинах між учасниками групи, які розвиваються та аналізуються в ситуації «тут і тепер»; застосування активних методів групової роботи; об'єктивація суб'єктивних почуттів та емоцій

учасників групи щодо один одного та того, що відбувається у групі, вербалізована рефлексія; атмосфера розкнутості та свободи спілкування між учасниками, клімат психологічної безпеки.

Тренінги завжди відбивають своїм змістом парадигму, у якій працює ведучий. Виокремлюють чотири парадигми:

1) тренінг як своєрідна форма дресури, коли він жорсткими маніпулятивними прийомами з допомогою позитивного підкріплення формує необхідні патерни поведінки, а з допомогою негативного підкріплення «стираються» шкідливі, непотрібні, на думку ведучого;

2) тренінг як тренування, внаслідок якого відбувається формування та відпрацювання умінь та навичок ефективної поведінки;

3) тренінг як форма активного навчання, метою якого є передусім передача знань і навіть розвиток деяких умінь і навичок;

4) тренінг як спосіб створення умов саморозкриття учасників і самостійного пошуку ними способів розв'язання своїх психологічних проблем.

Існують певні цілі, яким мають відповідати тренінги. Залежно від виду тренінгу цілі можуть бути різними. Перелічимо загальні для всіх тренінгів цілі:

1) вивчення психологічних проблем учасників групи та надання допомоги у їх розв'язанні;

2) поліпшення суб'єктивного самопочуття та зміцнення психічного здоров'я;

3) вивчення психологічних закономірностей, механізмів та ефективних способів міжособистісної взаємодії для створення основи більш ефективного та гармонійного спілкування з людьми;

4) розвиток самосвідомості та самодослідження учасників для корекції або попередження емоційних порушень на основі внутрішніх та поведінкових змін;

5) сприяння процесу особистісного розвитку, реалізації творчого потенціалу, досягненню оптимального рівня життєдіяльності та відчуття щастя та успіху.

Групові норми. Для успішної взаємодії групи людей, неважливо, мала це група чи велика, необхідно встановлення правила поведінки у цій групі. Перерахуємо основні засади роботи в групі.

1. «Тут і зараз». Цей принцип означає, що об'єктом аналізу будуть процеси, почуття та думки, які виникають в учасників на даний момент. Звернення до минулого чи майбутнього дозволено лише у

спеціальних методиках. Таке акцентування справді викликає глибоку рефлексію учасників, зосереджує увагу учасників на собі, саме своїх думках та почуттях, розвиває навички самоаналізу.

2. «Щирість та відкритість». Сприяє отриманню та наданню учасниками тренінгу чесного зворотного зв'язку, що запускає механізми самосвідомості та міжособистісної взаємодії у групі.

3. «Принцип Я». Увага учасників має бути звернена на процеси самопізнання. Оцінки поведінки іншої людини теж мають бути сформульовані через опис почуттів та переживань, що виникають у людини. Висловлювання повинні будуватися за допомогою особистих займенників однини типу «я думаю...», «мені здається» тощо. Саме висловлювання такого роду вчать брати відповідальність на себе.

4. «Активність». Це правило передбачає активну позицію учасників, включеність у все, що відбувається на тренінгу, включаючи опрацювання теми у собі як наслідок активної внутрішньої позиції.

5. «Конфіденційність». Це правило передбачає, що все, про що йдеться у групі щодо конкретних учасників, не виноситься за межі тренінгу. За допомогою цього правила створюється атмосфера психологічної безпеки, довіри та саморозкриття. Це правило не поширюється на психологічні знання та конкретні прийоми, ігри, психотехніки, які можуть і повинні застосовуватися в реальному житті.

Перейдемо до методичних засобів тренінгу.

Існує безліч вправ, прийомів та технік, які використовуються в тренінговій роботі, але, незважаючи на це, виділяють кілька базових методів тренінгу.

1. Групова дискусія – це спільне обговорення будь-якого спірного питання, що дозволяє прояснити (можливо, змінити) думки, позиції й установки учасників групи у процесі безпосереднього спілкування.

2. Ігрові методи. Одним із поширених методів є метод гри. Ігрові методи включають: ситуаційно – рольові ігри; дидактичні; творчі; організаційно-діяльні; імітаційні; ділові ігри.

Переваги використання ігрових методів: спосіб подолання скутості та напруженості учасників; безболісне зняття «психологічного захисту»; інструмент діагностики та самодіагностики; процес навчання у процесі гри протікає інтенсивніше; закріплення нових поведінкових навичок; набуття учасниками механізмів оптимальної взаємодії з іншими людьми; тренування та закріплення вербальних та

невербальних комунікативних умінь; створює умови для саморозкриття та виявлення творчих потенціалів людини.

3) Методи, створені задля розвитку соціальної перцепції. Особливості даних методів: спрямовані на розвиток умінь сприймати, розуміти та оцінювати інших людей, себе, групу; отримання учасниками вербальної та невербальної інформації про те, як їх сприймають оточуючі, визначення власного самосприйняття; набуття учасниками вміння глибокої рефлексії, смислової та оціночної інтерпретації об'єкта сприйняття; застосовуються прийоми використання парапсихологічних феноменів та розвитку під-порогової чутливості (холодинаміка Вернона Вульфа).

4) Методи тілесно-орієнтованої психотерапії. Засновник В. Райх. Виділяють три групи прийомів: робота над структурою тіла (техніка Александера, метод Фельденкрайза), чуттєве усвідомлення та нервово-м'язова релаксація, східні методи (хатха-йога, тайчі, айкідо).

5) Медитативні техніки. Дуже корисні та ефективні при застосуванні у процесі групової роботи. Використовуються для: навчання фізичної та чуттєвої релаксації; вміння позбавлятися зайвої психічної напруги, стресових станів; розвитку навичок автосугестії (на перших етапах розвиваються у формі гетеросугестії); закріплення способів саморегуляції; засвоєння великого обсягу інформації та спрощення освоєння навичками (за допомогою трансової сугестії).

Підбиваючи підсумки можна сказати, що є безліч конкретних технік, які застосовують у тренінгах, але їх можна звести до п'яти основних. Це метод групової дискусії, метод гри, а також методи, спрямовані на розвиток соціальної перцепції, тілесно-орієнтована психотерапія та медитативні техніки. Як правило, у тренінгу використовується кілька методів одразу.

Один із найважливіших процесів, який необхідно відстежувати – це групова динаміка. Навчанню навичкам управління груповою динамікою в тренінгу приділяється велика увага і на різноманітних курсах, і в наукових працях. Під груповою динамікою зазвичай розуміють процеси емоційного, навчального, професійного, соціального та особистого впливу і взаємодії учасників тренінгу один на одного, а також на організаторів і ведучих тренінгів.

Висновки. Отже, тренінг виступає ефективним засобом формування професійно важливих якостей особистості, зокрема емоційного інтелекту майбутніх учителів. Він поєднує у собі

психологічний вплив, навчання та саморозвиток учасників у безпечному груповому середовищі. Аналіз засвідчив, що тренінгова форма роботи базується на активних методах навчання, які забезпечують високу мотивацію, включеність і рефлексію здобувачів освіти.

Основними методами тренінгу є групова дискусія, ігрові методи, методи розвитку соціальної перцепції, тілесно-орієнтована психотерапія та медитативні техніки. Їх комплексне застосування створює умови для ефективного особистісного і професійного зростання учасників, розвитку навичок міжособистісної взаємодії, самопізнання та саморегуляції.

Важливими складниками тренінгового процесу є дотримання групових норм (щирість, принцип «тут і тепер», активність, конфіденційність), що сприяють формуванню довіри, психологічної безпеки та відкритості. Завдяки цьому тренінг перетворюється на простір партнерського навчання й особистісного розвитку.

Перспективи подальших наукових розвідок пов'язані з поглибленим вивченням ефективності тренінгових технологій у процесі професійної підготовки майбутніх учителів. Доцільно розробити й експериментально перевірити авторські програми тренінгів, спрямовані на розвиток окремих компонентів емоційного інтелекту – емпатії, саморегуляції, мотивації, соціальної обізнаності.

ЛІТЕРАТУРА

- Басюк, Н. А. (2022). Емоційний інтелект: становлення та розвиток поняття в зарубіжних дослідженнях. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*, 3 (110), 253–266. (Basiuk, N. A. (2022). Emotional intelligence: formation and development of the concept in foreign research. *Bulletin of Zhytomyr Ivan Franko State University. Pedagogical sciences*, 3 (110), 253–266).
- Гоулман, Д. (2018). *Емоційний інтелект*. Харків: Віват (Goleman, D. (2018). *Emotional Intelligence*. Kharkiv: Vivat).
- Захаріна, Т., Чернуха, Н. (2024). Тренінг як ефективний метод практичної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Педагогічні науки*, 3 (62), 5–10. (Zakharina, T., Chernukha, N. (2024). Training as an effective method of practical preparation of future specialists in the social sphere. *Scientific works of the Interregional Academy of Personnel Management. Pedagogical sciences*, 3 (62), 5–10).
- Зливков, В., Ліпінська, С., Лукомська, С. (2020). *Сучасні тренінгові технології: інтегративний підхід*. Київ–Ніжин : Видавець ПП Лисенко М. М. (Zlyvkov, V., Lipinska, S., Lukomska, S. (2020). *Modern training technologies: an integrative approach*. Kyiv–Nizhyn: Publisher Lysenko M. M.).
- Кириченко, Р. В., Дуброва, Н. С., Овсієнко, Р. О. (2021). Значення емоційного інтелекту в діяльності педагога. *Актуальні питання гуманітарних наук* :

- міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 41, Т. 1, 306–314. (Kyrychenko, R. V., Dubrova, N. S., Ovsienko, R. O. (2021). The importance of emotional intelligence in the teacher's activity. Current issues of the humanities: interuniversity collection of scientific papers of young scientists of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 41, Vol. 1, 306–314).*
- Матійків, І. (2014). Емоційні уміння майбутнього фахівця професій типу «людина–людина»: результати експериментального дослідження. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна, 1, 141–149. (Matiikiv, I. (2014). Emotional skills of a future specialist of «person–person» professions: results of an experimental study. Scientific Bulletin of Lviv State University of Internal Affairs. Psychological series, 1, 141–149).*
- Носенко, Е. Л., Коврига, Н. В. (2003). *Емоційний інтелект: концептуалізація феномену, основні функції: монографія. Київ. (Nosenko, E. L., Kovryha, N. V. (2003). Emotional intelligence: conceptualization of the phenomenon, main functions: monograph. Kyiv).*
- Огнев'юк, В. (2017). Лідери для Нової української школи. *Неперервна освіта: акмеологічні студії (Педагогічні науки, Психологічні науки), 1, 4–13. (Ohneviuk, V. (2017). Leaders for the New Ukrainian School. Lifelong education: acmeological studies (Pedagogical sciences, Psychological sciences), 1, 4–13).*
- Хома, Т. В. (2020). Активні методи навчання в педагогіці вищої школи. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах, 69 (3), 149–152. (Khoma, T. V. (2020). Active teaching methods in the pedagogy of higher education. Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools, 69 (3), 149–152).*
- Черножук, Ю., Узун, І. (2020). Емоційний інтелект майбутніх педагогів з різним рівнем тривожності. *Наука і освіта, 2, 44–50. (Chernozhuk, Yu., Uzun, I. (2020). Emotional intelligence of future teachers with different levels of anxiety. Science and Education, 2, 44–50).*
- Bar-On, R., Parker, J. (2000). *The Handbook of Emotional Intelligence: Theory, Development, Assessment, and Application at Home, School, and in the Workplace. San Francisco : Jossey-Bass/Wiley.*
- Mayer, J. D., Salovey, P. (1995). Emotional Intelligence and the Construction and Regulation of Feelings. *Applied and Preventive Psychology, 4 (3), 197–208).*

SUMMARY

Mokliak Volodymyr, Petrenko Lesia, Ilchenko Olena, Khomenko Alla. Training as an Effective Means of Forming the Emotional Intelligence of Future Teachers.

The article examines training as an effective means of developing emotional intelligence in future teachers. It emphasizes that emotional intelligence is one of the key professional and personal competencies determining the success of pedagogical activity. The study outlines the theoretical foundations of training as a form of active learning that integrates educational, developmental, and psychological influences. The author highlights that training methods activate participants' learning potential, promote reflection, and create a psychologically safe environment for self-expression and self-awareness.

The paper classifies active learning methods into two main types: those based on independent student activity and those involving the simulation of real-life situations. The article reveals that training as a specific form of psycho-pedagogical work combines both types, ensuring the integration of theoretical knowledge and practical experience. The methodological basis of the research includes analysis,

synthesis, comparison, classification, and generalization of scientific literature on psychology and pedagogy of emotional development.

Particular attention is paid to the core training methods: group discussion, game-based methods, methods for developing social perception, body-oriented psychotherapy, and meditative techniques. Their combined application enhances the efficiency of personal and professional growth, communication skills, and emotional stability of participants. The author also outlines key group norms and principles of effective interaction, such as sincerity, activity, the «here and now» principle, and confidentiality, which contribute to creating a climate of trust and psychological safety.

The article concludes that training is a highly productive form of active learning that contributes not only to the acquisition of knowledge and skills but also to the development of emotional maturity, empathy, self-regulation, and social competence among future teachers. The results confirm that the use of training technologies in the educational process supports the formation of a reflective, emotionally resilient, and creative teacher personality.

The prospects for further research involve developing and testing specialized training programs aimed at forming specific components of emotional intelligence, exploring the relationship between emotional intelligence and pedagogical effectiveness, and integrating training methods into digital educational environments to enhance the psychological and professional readiness of teachers.

Key words: *emotional intelligence, higher educational institution, professional training, formation, training, types of training.*